

Contents

પ્રકરણવાર રૂપરેખા

પ્રકરણ : ૧

થોડીક સૈધ્ધાંતિક પીઠિકા : સાહિત્યક પત્રકારત્વનું સ્વરૂપ, એનું પ્રયોજન અને પ્રદાન.

પૃ. ૧ થી ૪૭

- ૦ પરંપરાગત માધ્યમે અને સમૂહ માધ્યમે : એક આવશ્યક ચિત્ર.
- ૦ પત્રકારત્વ અને સાહિત્ય : સમાન સંદર્ભો અને ભિન્ન સંદર્ભો.
- ૦ 'સાહિત્યિક પત્રકારત્વ' : સંજ્ઞાચર્ચા અને એનું પરિક્ષોત્ર.
- ૦ સાહિત્યિક પત્રકારત્વના સંદર્ભે સાહિત્યિક સામયિક પ્રવૃત્તિ.
- ૦ સાહિત્યિક સામયિકો સામેના પ્રશ્નો અને પડકારો.
- ૦ સામયિકોનું પ્રયોજન, પ્રદાન.

પ્રકરણ : ૨

પ્રારંભિક ગાળાના સામયિકો : પત્રકારી સુધારક આવેશથી સાક્ષારી સૈાસ્કૃતિક

સંવિવાદ સુધી. પૃ. ૪૮ થી ૭૮

- ૦ ભૂમિકા.
- ૦ 'બુદ્ધિપ્રકાશ' : 'બૌદ્ધિક આલોચનાની સંગીન શરૂઆત.
- ૦ 'ડાહિયો' : તળપદી ભાષાના જોમ અને સુધારાના ઉત્સાહનું ચિત્ર.
- ૦ 'સત્યપ્રકાશ' : ધાર્મિક દંભ - અનાચાર સામેનો સત્યનિષ્ઠ અવાજ.
- ૦ 'ગુજરાત શાળાપત્ર' : પ્રત્યક્ષા વિવેચનની પ્રારંભિક પણ સંગીનભૂમિકા.
- ૦ 'ગુજરાતી' : સચોટ ભાષાની વિવિધ તરાહોનું દર્શન.
- ૦ પંડિત ટુપના સામયિકો.
- ૦ 'પ્રિયવદા' અને 'સુદર્શન' : આત્મધર્મી પત્રકારની સાહિત્યિક વિકાસયાત્રાનો હેવાલ.
- ૦ 'જ્ઞાનસુધા' : ઉદાત્ત ભાવના અને શાસ્ત્રીય વિચારણાનો પરિપાક.

- ૯ 'સમાલેચક' : સાક્ષારી પરંપરાનો વિસ્તાર.
- ૦ 'વસંત' : સાહિત્યિક - સાંસ્કૃતિક ઉપલબ્ધિઓનું સર્વાંગી નિદર્શન.
- ૦ સામયિકોના આદર્શ, વ્યવસ્થા અને પ્રદાન વિષયક કેટલીક નેધિપાત્ર વિગતો.

પ્રકરણ : ૩

'વીસમી સદી' : જનસમૂહ અને સાહિત્યજગત વચ્ચે સેતુ રચવાનો સંકલ્પ.

પૃ. ૭૮ થી ૧૩૪

- ૦ હાજી મહમદ : એક વિલક્ષણ, શક્તિમંત સંપાદક.
- ૦ 'વીસમી સદી' - એનો ઉદ્દેશ, એનું વ્યવસ્થાતંત્ર, એમાં સામગ્રીનું વૈવિધ્ય અને વ્યાપ એની સામગ્રીમાં અતિરંજક તત્વોની ઉપાસના ? એનું શિખર : સચિત્રતા, એની વ્યાપક ચાહના.
- ૦ એની અન્ય લાક્ષણિકતાઓ.
- ૦ 'વીસમી સદી' નું પ્રદાન.

પ્રકરણ : ૪

'સાહિત્ય' : મધ્યકાલીન કૃતિ અભ્યાસની તેમજ અર્વાચીન સાહિત્યને વ્યાપક

આવકારની દિશા.

પૃ. ૧૩૫ થી ૨૦૧

- ૦ 'સાહિત્ય' નો આરંભ, : પ્રકટ કરવા પાછળનાં પ્રયોજનો.
- ૦ રૂપરંગ અને વ્યવસ્થામાં 'સાહિત્ય' નો મહિમા.
- ૦ 'સાહિત્ય'ની વિવિધ યોજનાઓ.
- ૦ સાહિત્યિક પત્રકારત્વ પ્રત્યે સજાગ દૃષ્ટિનો લાક્ષણિક નમૂનો.
- ૦ પ્રાચીન કાવ્યોની પ્રસિધ્ધિ : 'સાહિત્ય' નું વિશિષ્ટ સોપાન.
- ૦ કેવળ 'પ્રેમાનંદીય પત્ર' ?

- 'સાહિત્ય' ની સામગ્રી અને એના લોકપ્રિય વિભાગો.
- સાહિત્યક્ષેત્રે પ્રદાન.

પ્રકરણ : ૫

'ગુજરાત' : 'ગુજરાતની અસ્મિતા'નું એક ઉજ્જવલ પ્રકરણ.

પૃ. ૨૦૨ થી ૨૬૯

- મુનશી - વિજયરાય અને 'ગુજરાત'
- 'ગુજરાત' નું ઐતરબાહ્ય સ્વરૂપ અને ઉદ્દેશ
- 'નવચેતન' અને 'ગુજરાત' : કેટલાક પ્રશ્નો.
- 'ગુજરાત' ની લેખન સામગ્રી.
- સમકાલીન સાહિત્યનો પરિચય.
- 'ગુજરાત'ની કેટલીક યોજનાઓ અને વિશેષાકાંક્ષા
- 'સાહિત્ય સંસદ' એટલે જ 'ગુજરાત' ?
- 'ગુજરાત' : કેટલીક વ્યવધાનોની વચ્ચે
- 'સાહિત્ય સંસદ' નું મુખપત્ર 'ગુજરાત' ને બદલે 'કૌમુદી'
- 'ગુજરાત'નો પુનર્જન્મ : સંઘર્ષકાળ.
- 'ગુજરાત' નું પ્રદાન.

પ્રકરણ : ૬

'કૌમુદી' અને 'માનસી' : શુદ્ધ સાહિત્યિક પત્રકારત્વનો અભિલાષ

કૌમુદી :

પૃ. ૨૭૦ થી ૩૨૭

- ગુજરાતી સાહિત્યિક પત્રકારત્વની એક વિશિષ્ટ ઘટના.
- 'કૌમુદી'માં પ્રકાશિત સર્જન - વિવેચન વિભાગક નેધિ.

- અન્ય વિભાગો : 'આરંભે શૂરા' ની સ્થિતિ.
- વિશિષ્ટ ડાયરી - નોંધપોથી - રોજનીશી : ' સાહિત્ય ચર્ચા' કરવાનું એક વધુ નિમિત્ત.
- 'કૌમુદી' ની અન્ય વિશેષ બાજુઓ.
- 'કૌમુદી' ની અશુકલ : વ્યવસ્થા સંબંધી કેટલીક વિગતો.
- વિજયરાય વિનાના ' કૌમુદી' પર એકદૃષ્ટિ.
- 'કૌમુદી' નું પ્રદાન.

— અને 'માનસી'

પૃ. ૩૨૮ થી ૩૫૩

- 'માનસી' ના પ્રકાશનની લાક્ષણિક મુદ્દા.
- 'માનસી' ની લેખનસામગ્રી : અન્ય વિભાગો.
- કેટલીક વિલક્ષણતાઓ.
- પ્રકાશન સંબંધી કેટલીક નોંધ.
- 'માનસી' નું આર્થિક તંત્ર.
- 'માનસી' નું પ્રદાન.

પ્રકરણ : ૭

'પ્રસ્થાન' : દૃષ્ટિથી પવિત્ર થઈને માટેલાપગલાની અમીટ છાપ

પૃ. ૩૫૪ થી ૪૦૪

- 'પ્રસ્થાન' નો ઉદય : કેટલીક નોંધ.
- 'પ્રસ્થાન' ની લેખન સામગ્રી.
- સર્જક રા. વિ. પાઠકનું પ્રદાન : 'પ્રસ્થાન' ના સંદર્ભે.
- 'પ્રસ્થાન' ની વિશેષ સામગ્રી.

- 'પ્રસ્થાન' ની અન્ય લાક્ષણિકતાઓ.
- ૧૯૩૭ પછી ના 'પ્રસ્થાન' તરફ એકદૃષ્ટિ.
- 'પ્રસ્થાન'નું પ્રદાન.

પ્રકરણ : ૮

અન્ય સામયિકો : પૃ. ૪૦૫ થી ૪૩૨

- સામયિક પત્રોનો ધસમસતો પ્રવાહ
- દ્વિતીય નિષ્ઠ 'નવચેતન'
- ઉગતી પ્રજાનું અપૂર્વ માસિક : 'કુમાર'
- અધ્યયન - સંશોધનનો વ્યાપ : 'કાર્બસ ગુજરાતી સભા ત્રૈમાસિક':
- અન્ય સામયિકો : વિશિષ્ટ મુદ્દાઓ

પ્રકરણ : ૯

ઉપસંહાર : સાહિત્ય સામયિકો : વીસમી સદીનો પૂર્ણધિકેટલાક તારણો

પૃ. ૪૩૩ થી ૪૫૧

- વ્યાપક જનસંગ્રાજ સુધી સાહિત્યપ્રસારનું લક્ષ્ય.
- સામયિકો : આદર્શો અને ઘોરણો
- સામયિક પરંપરા અને સંપાદકો
- સચિત્રતાની છાંય
- સામયિકો અને લેખક વર્ગ
- ગુજરાતી ભાષાને ઘડવાની મથામણો
- સમકાલીન વાતાવરણનો પ્રભાવ
- લેખકોની વિકાસની દિશામાં સામયિકોની પ્રેરકતા

- વિશેષાકોની પરંપરા
 - સામયિકોની વ્યવસ્થા
 - વાચકોનું સીધું જ અનુસંધાન
 - સામયિક સમીક્ષાઓ
 - સામયિક નિષ્પ્રાણ થવાની, બંધ પડવાના કારણો.
 - કયું પ્રદાન વિશેષ મહત્વનું ?
- ✦ પરિશિષ્ટ : સંદર્ભ ગ્રંથ સૂચિ. ઠપર થી જપત